

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 31 januari 1931 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 3 januari 1931 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 11, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—14:o.

Utskottet.

Utskottet anser sig böra erinra, att vid behandling av Kungl. Maj:ts propositioner nr 138 och 150 till 1929 års riksdag dels angående grunder för försäljning av kronoegendomar m. m., dels ock med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 20 juni 1924 (nr 384) om återköpsrätt till fast egendom jämte i ämnet väckt motion sammansatta första lag- och jordbruksutskottet i sitt av riksdagen härutinnan godkända utlåtande nr 1 i fråga om återköpsinstitutets tillämpning anförde bland annat följande.

»Utskottet beaktar till fullo nödvändigheten av att återköpsrättsinstitutets tillämplighet blir i görligaste mån enhetligt. Utskottet kan ej frånse, att det föreliggande förslaget näppeligen skapar betryggande garantier härför. Frågan, huruvida återköpsrätt skall förbehållas eller ej, är i förslaget väsentligen beroende på vederbörande uppskattningsmäns uppfattning. Tydligt är, att i brist på fasta normer denna kan bli mycket växlande inom olika nämnder och jämväl lätteligen påverkas av vederbörande uppskattningsmäns åsikter i fråga om själva rättsinstitutets berättigande och lämplighet. I sista hand kan frågan komma att påverkas av den sittande regeringens politiska läggning. Uteslutet är ej, att en regering finner institutets tillämplighet böra begränsas till rena undantagsfall, medan en annan anser lämpligt att giva det en vidsträckt användning.

Att till förebyggande av antydda konsekvenser införa generella stadganden om återköpsrätt av den omfattning, som motionären förordnat, finner utskottet emellertid icke tillrådligt. Enligt utskottets uppfattning

torde det icke vara påkallat att förbinda vare sig friköpning av arrende-jordbruk eller försäljning av egnahemslägenheter med en allmän regel om återköpsrätt. De fall, däri detta rättsinstitut företrädesvis torde böra finna användning, äro, dels då jämlikt föreskrifterna i 7 § andra stycket vidtagits en mera väsentlig jämkning av saluvärdet under det allmänna marknadsvärdet, dels ock då egnahemslägenhet avyttras obebyggd. I övrigt synes rättsinstitutet böra vinna tillämpning mera i undantagsfall, då detta påkallas av särskilda förhållanden.»

Vid behandlingen av de föreliggande försäljningsförslagen har utskottet uppmärksammat, att i vissa fall sådana allmänna förutsättningar synas föreligga, som enligt sammansatta första lag- och jordbruksutskottets mening företrädesvis skulle kunna föranleda tillämpning av återköpsrättsinstitutet utan att dock återköpsrätt av Kungl. Maj:t föreslagits; och i ett av dessa fall frångås i detta hänseende uppskattningsmännens förslag. Av utredningen i dessa ärenden samt av de av myndigheterna och departementschefen gjorda uttalandena framgå ej skälen härför. Utskottet anser sig med anledning härav böra framhålla såsom önskvärt, att i sådana fall som de berörda motivering förebringas för att återköpsrätt icke föreslagits såsom försäljningsvillkor.

Emellertid anser sig utskottet böra biträda de av Kungl. Maj:t nu framlagda försäljningsförslagen.

Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må medgiva

1) att kronoegendomarna Ventholms kungsgård nr 1 och Ventholm nr 2, en kronoäng, i Hilleshögs socken av Stockholms län må försälas på så sätt, att av dem, sedan de jämlikt lagen den 18 juni 1926 om sammanläggning av fastigheter å landet sammanförts till en fastighet, lotten litt. K med ett saluvärde av 8,000 kronor försäljes jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § andra stycket för Robert Frankenberg, att tillträdas den 14 mars 1932, samt övriga lotter eller lotterna litt. A, B, C, D + E + F + G, H, I samt Stora Gunnarsholmen och Gunnarsskär utbjudas å offentlig auktion, jämväl med tillträdesrätt den 14 mars 1932, enligt stadgandena i 15 och 20 §§ av ovannämnda förordning, börande vederbörande köpare av lotter förpliktas att upplåta över lotterna förande vägar till allmänt begagnande och kronan förbehållas rätt att under två år efter tillträdesdagen å lotterna avverka och därifrån bortföra eventuellt därstädes kvarvaran-

[1.]

de, i köpet icke ingående utstämplade virkeskvantiteter;

[2.]

2) att av kronoegendomen Önnerstad nr 3 om 2³/₄ mantal i Stigtomta socken av Södermanlands län må med tillträdesrätt den 14 mars 1932 försäljas jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

dels lotten litt. C + D enligt 15 § i förordningen med ett saluvärde av 35,000 kronor med den jämkning, som må föranledas av uppdelning av egendomens andel i häradsallmänning,

dels ock lotten litt. B, torpet Udden, med en areal av 37.08 hektar och ett saluvärde av 19,500 kronor med den jämkning, som må föranledas av uppdelning av egendomens andel i häradsallmänning, samt med hembuds-rätt jämlikt 9 § andra stycket i förordningen för Alfred Helge Johansson, varvid förbehåll skall göras därom, att kronan skall äga rätt till utfartsväg över lotten;

med åliggande för domänstyrelsen, att, med avseende å vad ovan anförts beträffande egendomens andel i häradsallmänning, efter det avstyckning verkställts, slutligen fastställa saluvärdena å lotterna,

samt med iakttagande av, att lotterna överlåtas i det skick, de på grund av bestämmelserna i nu om egendomen gällande arrendekontrakt skola av arrendatorerna avlämnas, att köpare berättigas bekomma det foder, som respektive arrendatorer hava att vid avträdandet utan ersättning lämna, varvid beträffande torpet Udden inventariefodret beräknas till 20 procent av hela förutvarande egendomens Önnerstad nr 1 och 2 foder, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, samt att köpare skola vara skyldiga att respektera Stigtomta elektriska distributionsförening u. p. a. medgiven rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen;

[3.]

3) att, sedan kronoegendomen Malmskogen Östra nr 1 i Rystads socken av Östergötlands län uppdelats i nio å den av distriktslantmätaren E. C. Blombergsson år 1928 upprättade och år 1930 kompletterade kartan med litt. A—I betecknade lotter, sagda lotter må tillåsätta saluvärden utom i fråga om lotten litt. F, vars saluvärde skall utgöra 40 kronor, och med tillträdes-

rätt för respektive köpare den 14 mars 1932 samt med skyldighet för köpare att underkasta sig de jämkningar i gränserna och eljest, som må komma att bestämmas vid områdenas avstyckning, försäljas,

dels, jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., lotterna litt. A, B och E med hembuds rätt enligt 10 § i förordningen för Frans Ånström till lotten litt. A, Oskar Johansson till lotten litt. B och Ernst Melcher Sääv till lotten litt. E,

dels ock lotterna litt. C till August Hansson, litt. D till Anna Mathilda Petersson, litt. F till August Larsson, litt. G till P. A. Berglund, litt. H till Axel Johansson samt litt. I till August Ahlström, den sistnämnda lotten för sammanläggning med Ahlström tillhöriga fastigheten Eklund 1^a, under villkor, att respektive köpeskillingar kontant erläggas till länsstyrelsen i länet, som utfärdar köpebrev å områdena, samt att köpare ensam vidkännes kostnad för lagfart och avstyckning samt övriga med köpet förenade utgifter;

4) att, sedan kronoegendomen 1 mantal Bossgård nr 3 i Östra Husby socken av Östergötlands län blivit i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet angivits genom avstyckning uppdelad i tre lotter,

dels lotten nr I må med ett saluvärde av 19,110 kronor med tillägg av värdet av lottens del i hemmanets allmänningsandel utbjudas till salu enligt 15 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.,

dels ock lotterna nr II och III må var för sig försäljas, lotten nr II till distriktsveterinären Ernst L. Carlsson och lotten nr III till arrendatorn J. G. Philipson, mot köpeskillingar av respektive 3,000 kronor och 8,000 kronor med tillägg av värdet av den del i hemmanets allmänningsandel, som må komma på respektive lott, och under villkor i övrigt beträffande vardera lotten, att köpeskillingen erläggas kontant vid tillträdet till länsstyrelsen i länet, som har att å lotten utfärda köpebrev, samt att köparen ensam vidkännes alla med lagfart å fänget och övriga med köpet förenade kostnader;

[4.]

med iakttagande beträffande samtliga försäljningar, *att* lotterna må tillträdas den 14 mars 1932, *att* lotterna överlåtas i det skick, vari de på grund av bestämmelserna i om egendomen gällande arrendekontrakt skola av arrendatorn avlämnas, *att* kronan betalar avstyckningskostnaderna, *att* endast kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna *samt att* köparna skola respektera den Vikbolandets elektriska kraftaktiebolag medgivna rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen;

[5.]

5) *att*, sedan kronoegendomen 1 $\frac{1}{8}$ mantal Ängalag nr 25, förut Ängalag nr 8 och Kärragården nr 3, i Hovs socken av Kristianstads län blivit uppstyckad i de å den av distriktslantmätaren Gösta Warkander år 1926 upprättade kartan inlagda och med litt. E, Ea —El betecknade lotter, av nämnda lotter må med angivna områden och till åsatta saluvärden samt med tillträdesrätt för blivande köpare den 14 mars 1932 försäljas

dels lotten litt. E jämlikt 9 § första stycket av förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt för egendomens nuvarande arrendator Karl R. Pettersson,

dels lotterna litt. Ea och Eb såsom egnahemslägenheter enligt 13 § i förenämnda förordning,

dels ock lotterna litt. Ec till Hovs kommun, litt. Ed till P. H. Persson, litt. Ee till John Johansson, litt. Ef till Johanna Johansson, litt. Eg till Adolf Grill, litt. Eh till Carl Nilsson, litt. Ei till Karl Hallenborg, litt. Ej till Lars M. Bengtsson, litt. Ek till Carl Andersson och litt. El till Hovs hembygdsförening, sistnämnda 10 lotter under villkor,

att köpeskillingarna kontant erläggas vid tillträdesdagen till länsstyrelsen i Kristianstads län, som utfärdar köpebrev å lotterna,

att köpare skola ansvara för ägolorterna författningen enligt efter tillträdesdagen åvilande onera, samt

att köpare vidkännas alla lagfarts- och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för avstyckning;

6) att, sedan kronoegendomen 2 mantal Svertingstorp nr 4 i Finja socken av Kristianstads län uppdelats i åtta å den i ärendet företedda kartan med litt. A—H betecknade lotter, av dessa lotter må till åsatta saluvärden och med tillträdesrätt för respektive köpare den 14 mars 1932 försäljas,

[6.]

dels lotterna litt. A, C, D och H jämlikt stadgandena i 9 § av förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., med hembudsrätt å lotten litt. A för egendomens nuvarande arrendator Gustaf Johansson, å lotten litt. C för Betty Larsson, å lotten litt. D för Adolf Jönsson och å lotten litt. H för Kristina Salomonsson samt under villkor i fråga om försäljning av lotterna litt. A och H, att kronan förbehålles rätt att för transporter till och från den med litt. B å kartan betecknade lotten begagna den med nr 104 betecknade markväg,

dels ock lotterna litt. E, F och G såsom egnahems-lägenheter enligt § 13 av ovannämnda förordning;

börande dessutom vid försäljning av lotter, som beröras eller komma att beröras av Sydsvenska kraftaktiebolagets jämlikt i statsrådsprotokollet berörda resolution den 20 december 1929 framdragna kraftledning, köpare tillförbindas att respektera bolagets rätt att hava ledningarna framdragna över lotten;

7) att av kronoegendomen $\frac{5}{8}$ mantal Västra Värlinge nr 14 i Bodarps socken av Malmöhus län må till vagnmakaren Anders Persson för sammanläggning med honom tillhöriga Västra Värlinge 15¹ försäljas i statsrådsprotokollet omförmälda områden litt. A och B om tillhoppa 255 kvadratmeter mot en köpeskilling av 255 kronor att vid tillträdet, räknat från den 14 mars 1931, kontant erläggas till länsstyrelsen i länet, som utfärdar köpebrev å området, därvid såsom villkor för försäljningen skall gälla, att områdena försäljas i det skick, de vid tillträdet befinnas, att områdena tillförsäkras rätt att som väg begagna dels stamfastighetens andel i samfällda vägen väster därom, dels det 6.7 meter breda området av stamfastigheten, vilket är beläget intill och norr om området litt. A:s norra gräns, och dels det område av stamfastigheten, som är beläget väster om sagda område litt. A, att ägaren av områdena är

[7.]

[6.] pliktig tåla den aktiebolaget Vällingeortens elektricitetsverk medgivna rätten att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen, att köparen skall svara för de å områdena å tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, samt att köparen ensam vidkännes kostnad för lagfart och avstyckning samt övriga med köpet förenade utgifter;

[8.] 8) att i statsrådsprotokollet omnämnt, till kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Amundebyn nr 1 i Tösse socken av Älvsborgs län hörande tomtområde nr II må till Tössbo härads vägstyrelse försälas mot en köpeskilling av 500 kronor under villkor i övrigt, att köpeskillingen erlägges senast å tillträdesdagen och inbetalas till länsstyrelsen i länet, att köparen skall svara för de området författningen enligt efter tillträdet åliggande utskylder, samt att köparen ensam skall vidkännas lagfarts- och andra med köpet förenade utgifter:

[9.] 9) att kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Högsböla nr 1 Sörgården jämte Sörgårdslyckan nr 1, en åker, och Sävallyckan nr 1, ett soldattorp, i Bergs socken av Skaraborgs län må — med undantag av det jämlikt Kungl. Maj:ts med riksdagen meddelade beslut den 12 juni 1925 försålda området om 0.14 hektar samt det område om 2.806 hektar, som å den av distriktslantmätaren Tor Hjertquist 1924 upprättade kartan utmärkts med litt. A — försälas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. mot en köpeskilling av 44,400 kronor, att erläggas jämlikt bestämmelserna i 21 § och 22 § B) i nämnda förordning, med hembuds rätt enligt 9 § första stycket i samma förordning för egendomens nuvarande arrendator Robert Samuelsson och med tillträde för köpare den 14 mars 1932, då nu gällande arrendekontrakt om egendomen skall upphöra att gälla, samt med iakttagande i övrigt vid försäljningen, att fastigheten överlåtes i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i sagda arrendekontrakt skall av arrendatorn överlämnas, att innehavaren av det med litt. A utmärkta området må äga rätt att använda utfartsväg över fastigheten, samt att det skall åligga köparen att respektera Nykvarn-Tidans kraftaktiebolag jämlikt resolution den 31 januari

1919 medgiven rätt att hava elektrisk ledning framdragen över fastigheten;

10) att av kronoegendomen 1 mantal Vädbjörntorp nr 1 i Fridene socken av Skaraborgs län må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

[10.]

dels lotten litt. A om 76,474 hektar med ett saluvärde av 40,225 kronor och med hembuds rätt för S. A. Nilsson,

dels lotten litt. B enligt uppskattningsnämndens alternativ B med en areal av 25,201 hektar och ett saluvärde av 21,975 kronor samt med hembuds rätt för Oskar Johansson,

dels ock lotterna litt. C och D enligt uppskattningsnämndens alternativ A, med av överlantmätaren förordad jämkning beträffande lotten litt. C vid ägofigurerna å kartan nr 173, 174 och 177, med arealer om respektive 32,162 hektar och 15,488 hektar och saluvärden av respektive 25,735 kronor och 8,510 kronor samt med hembuds rätt för Edvin Karlsson till lotten litt. C och för V. J. Andersson till lotten litt. D;

med iakttagande i övrigt beträffande lotten litt. A att köparen berättigas att bekomma det foder, som arrendatorn har att vid avträdet utan ersättning lämna, samt beträffande samtliga lotter att lotterna må tillträdas den 14 mars 1932, att endast kronoegendomen tillhöriga, å lotterna befintliga hus och anläggningar ingå i försäljningen av lotterna, att lotterna överlåtas i det skick, vari de på grund av bestämmelserna i nu om egendomen gällande arrendekontrakt skola av arrendatorn avlämnas, samt att innehavare av elektriska ledningar förbehållas rätt hava dylika ledningar framdragna över lotterna;

11) att av kronoegendomen 1 mantal Vänsjö nr 1 i Kållandsö socken av Skaraborgs län må i huvudsaklig överensstämmelse med det av domänstyrelsen förordade förslaget försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

[11.]

lotten litt. A enligt 15 § i förordningen,

lotten litt. C såsom bostadslägenhet med hembuds rätt för Johan Larsson enligt 10 § i förordningen, samt

lotterna litt. B, D, E och F var för sig såsom jord-

brukslägenheter med hembuds rätt för Oskar Gustafsson till lotten litt. B, för Gustaf Larsson till lotten litt. D, för Robert Wallroth till lotten litt. E och för Karl Johansson till lotten litt F;

med iakttagande i övrigt att lotterna må tillträdas den 14 mars 1932, att lotterna överlätas i det skick, vari de på grund av bestämmelserna i om egendomen gällande arrendekontrakt skola av arrendatorn avlämnas, och att Anna Svensson förbehålles rätt att under sin livstid hava henne tillhörigt boningshus kvarstående å lotten litt. F;

åliggande det domänstyrelsen att, efter det avstyckningen verkställts, slutligen fastställa saluvärdena å lotterna;

[12.]

12) att, sedan kronoegendomen 1 mantal Solberg nr 1 i Grava socken av Värmlands län blivit genom avstyckning fördelad i sex lotter i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens i statsrådsprotokollet intagna förslag, lotterna nr I—V må med åsatta saluvärden och med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1932 utbjudas till försäljning å offentlig auktion jämlikt 15 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendomen m. m.;

[13.]

13) att, sedan kronoegendomen 1 mantal Attersta nr 7 i Gällersta socken av Örebro län blivit fördelad i fem, å den av distriktslantmätaren Athos Eckerbom år 1927 över egendomens samtliga ägor upprättade kartan med litt. A—E betecknade lotter, lotterna litt. A—D må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. och med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1932, lotten litt. A med ett saluvärde av 56,000 kronor enligt 15 § i förordningen å offentlig auktion med skyldighet för köpare att ensam ansvara för annuiteterna för det egendomen i dess helhet åvilande odlingslånet samt att tåla i statsrådsprotokollet omförmäld vägomläggning, lotterna litt. B och D såsom egnahemslägenheter enligt 13 § i förordningen med saluvärden av respektive 14,000 kronor och 1,430 kronor samt lotten litt. C med ett saluvärde

av 1,450 kronor och med hembuds rätt enligt 11 § i förordningen för Erik Ragnar Tapper; samt

14) att av kronoegendomen 1 mantal Åsby nr 1 i Rytterne socken av Västmanlands län må, i huvudsaklig överensstämmelse med vad domänstyrelsen förordnat, försäljas egendomens huvudgård om 50.188 hektar enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med ett saluvärde av 34,640 kronor och med hembuds rätt enligt 9 § första stycket i förordningen för änkefru Elsa Silfverstolpe samt under villkor i övrigt, att lotten må tillträdas den 14 mars 1932 eller med arrendatorns medgivande den 14 mars 1931, varvid det om egendomen gällande arrendekontraktet skall upphöra att gälla, att lotten överlåtes i befintligt skick, att Strömsholms elektriska distributionsförening u. p. a. bibehålles vid den jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 11 juli 1919 medgivna rätt att hava elektriska ledningar framdragna över lotten, samt att innehavare av skogsskiftena litt. Aa¹ och Aa² förbehålles rätt till väg över lotten.

[14.]

Stockholm den 31 januari 1931.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 4.
